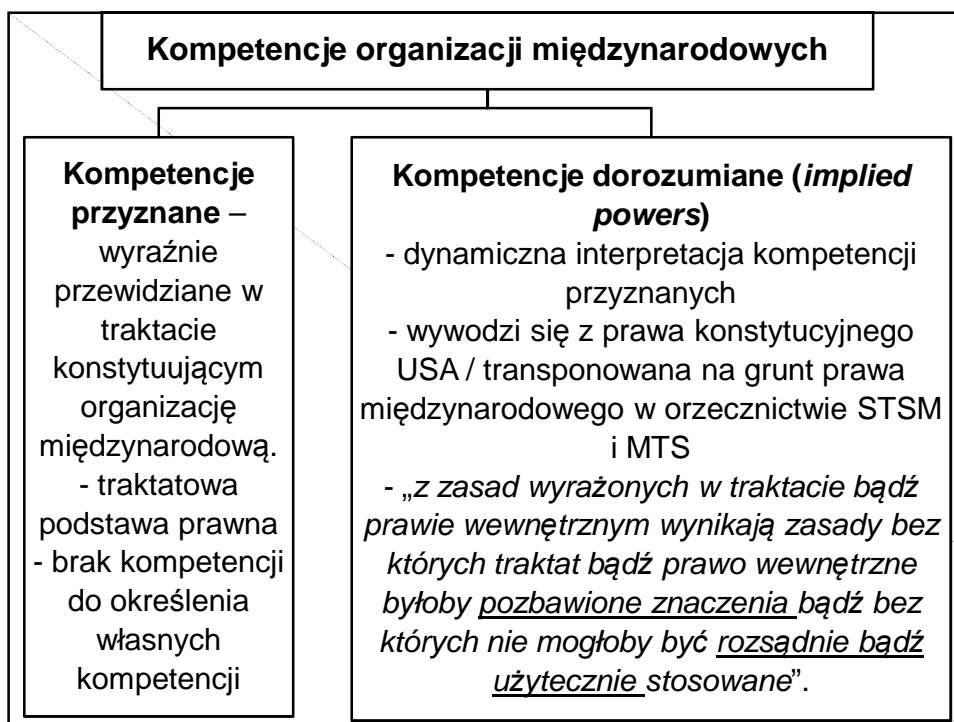

KOMPETENCJE UE

Kompetencje przyznane UE

⊙ Art. 5 TUE – Zasada kompetencji przyznanych

- > Granice kompetencji UE wyznacza zasada przyznania. Wykonywanie tych kompetencji podlega zasadom pomocniczości i proporcjonalności (ust. 1)
- > Zgodnie z zasadą przyznania UE działa wyłącznie w granicach kompetencji przyznanych przez pcź w Traktatach do osiągnięcia określonych w nich celów. Wszelkie kompetencje nieprzyznane Unii w Traktatach należą do pcź (ust. 2)

⊙ UE nie przysługuje:

- > Kompetencja kompetencji – tylko pcź przysługuje kompetencja do zmian i uzupełniania Traktatów

- > Brak ogólnego uprawnienia do stanowienia prawa, zasada kompetencji przyznanych nie stanowi podstawy prawnej dla działalności prawotwórczej (zasada jednostkowego, enumeratywnego upoważnienia)
- > Brak kompetencji do stanowienia prawa jedynie na podstawie samych celów organizacji

⊙ Przepisy kompetencyjne dotyczące wydawania aktów UE:

- > Organ posiadający inicjatywę legislacyjną
- > Typ / rodzaj aktu
- > Organ wydający akt prawa pochodnego
- > Przedmiot aktu
- > Procedura wydania aktu
  - Tryb głosowania
  - Organy względem których zachodzi obowiązek konsultacji

Art. 2 TFUE Rodzaje kompetencji UE i pczł

⊙ Kompetencja wyłączna UE (art. 2 ust. 1 TFUE)

- > UE stanowi prawo oraz przyjmuje akty prawnie wiążące
- > Państwa członkowskie – stanowienie prawa oraz przyjmowanie aktów prawnie wiążących
  - Z upoważnienia UE
  - Celem wykonania aktów UE

⊙ Kompetencja dzielona (art. 2 ust. 2 TFUE)

- > UE i pczł mogą stanowić prawo oraz przyjmować akty prawnie wiążące; pczł w zakresie w jakim UE
  - nie wykonała swojej kompetencji
  - zaprzestała wykonywania swojej kompetencji

⊙ Kompetencja UE w zakresie działań w celu wspierania, koordynowania lub uzupełniania działań państw członkowskich (art. 2 ust. 5 TFUE)

- > nie prowadzi do zastąpienia pczł w ich kompetencjach w danej dziedzinie
- > prawnie wiążące akty prawa unijnego odnoszące się do powyższych dziedzin nie mogą prowadzić do harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych państw członkowskich

⊙ Dziedziny wymykające się wprowadzonej typologii kompetencji UE (art. 2 ust. 3 i 4 TFUE)

- > WPZiB i Wspólnej Polityka Obronna
- > Polityki gospodarcze i zatrudnienia

⊙ Art. 2 TFUE

- > Przepis kompetencyjny?!
- > Cel ?

Kompetencje wyłączne (dziedziny art. 3 TUE)

- ⊙ Art. 3 nie jest przepisem kompetencyjnym (nie stanowi podstawy prawnej dla działalności UE), jego celem jest określenie zakresu katalogu kompetencji wyłącznych
- ⊙ Dziedziny:
  - > WPH
  - > Unia celna
  - > Ustanowienie reguł konkurencji niezbędnych dla funkcjonowania rynku wewnętrznego
  - > Polityka pieniężna w odniesieniu do pczł, których walutą jest euro
  - > Zachowanie morskich zasobów biologicznych w ramach WPR
  - > Zawieranie umów międzynarodowych, jeżeli ich zawarcie:
    - przewidziane w akcie ustawodawczym UE
    - niezbędne do umożliwienia UE wykonywania jej wewnętrznych kompetencji
    - może wpływać na wspólne zasady lub zmieniać ich zakres

Kompetencje dzielone

- ⊙ kompetencje konkurencyjne
- ⊙ art. 2 ust. 2 i art. 4 TFUE nie jest przepisem kompetencyjnym [nie stanowi podstawy prawnej dla działań UE], stąd też nie można mówić również o jego bezpośrednim skutku
- ⊙ **Pre-emption** - efekt zajętego pola / skutek prekluzyjny / następca utrata kompetencji
  - > w skutek działalności prawotwórczej UE doszło do zawężenia kompetencji pczł
  - > zmiana kompetencji niewyłącznych organizacji w jej kompetencje wyłączne (wyłączność wtórna wynikająca z aktywności prawodawczej WE)
- ⊙ **Skutek zaprzestania wykonywania kompetencji przez UE** – powstanie po stronie pczł możliwości ponownego wykonywania danej kompetencji (Deklaracja nr 18)

◎ **Dziedziny kompetencji dzielonych (struktura art. 4 TFUE):**

- > **Ogólne określenie zakresu kompetencji dzielonych** – brak zaliczenia danej dziedziny do kompetencji wyłącznych bądź wspierających, koordynujących lub uzupełniających oznacza zaliczenie do kompetencji dzielonych
- > **Przykładowy wykaz (otwarty katalog)**
  - Rynek wewnętrzny
  - Polityka społeczna – jedynie aspekty określone w TFUE
  - Rolnictwo i rybołówstwo (wyłączenie zachowania morskich zasobów biologicznych)
  - Środowisko naturalne
  - Ochrona konsumenta
  - Transport
  - Energia

- Przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości
- Wspólne problemy bezpieczeństwa w zakresie zdrowia publicznego – jedynie aspekty określone w TFUE
- Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna
- Sieci transeuropejskie

◎ **Dwie nietypowe kompetencje** (wobec których SKUTEK ZAJĘTEGO POLA NIE ZNAJDUJE ZASTOSOWANIA) art. 4 ust. 3 i 4 → UE ma kompetencje do prowadzenia działań, w szczególności określania i realizacji programów

- Badania, rozwoju technologicznego i przestrzeni kosmicznej
- Współpracy na rzecz rozwoju i pomocy humanitarnej

Kompetencje wspierające, koordynujące i uzupełniające

- ◎ **kompetencje równoległe**
- ◎ Obok kompetencji dzielonych należą do kompetencji niewyłącznych; stanowią zamknięcie typologii kompetencji UE o gradacyjnym charakterze
- ◎ **Cechy** kompetencji wspierających, koordynujących i uzupełniających:
  - > Zakaz zastępowania kompetencji pczt
  - > Zakaz harmonizacji prawa krajowego pczt – prawnie wiążące akty UE przyjęte na podstawie postanowień traktatów odnoszących się do tych dziedzin nie mogą prowadzić do harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych pczt

- ◎ Zamknięty katalog dziedzin należących do kompetencji wspierających, koordynujących i uzupełniających:
  - > Ochrona i poprawa zdrowia ludzkiego
  - > Przemysł
  - > Kultura
  - > Turystyka
  - > Edukacja, kształcenie zawodowe, młodzież i sport
  - > Ochrona ludności
  - > Współpraca administracyjna

Granice kompetencji UE

- ⊙ **Kompetencje niezastrzeżone dla UE należą do pczł** (zasada ta została potwierdzona w art. 4 ust. 1 oraz art. 5 ust 2 *in fine*)
- ⊙ Katalog nienaruszalnych kompetencji pczł ?
- ⊙ **Namiastka negatywnego katalogu kompetencyjnego UE** – art. 4 ust. 2 TUE – zasada poszanowania równości i tożsamości narodowej państw członkowskich
  - > Podstawowe **struktury polityczne i konstytucyjne**, w tym w odniesieniu do samorządu regionalnego i lokalnego
  - > Poszanowanie **podstawowych funkcji państwa** (integralność terytorialna, bezpieczeństwo i porządek publiczny)

Kompetencje pczł w oparciu o interpretację art. 4 ust. 2 TUE i postanowienia TFUE

- ⊙ Określenie ustroju i formy rządów
- ⊙ Organizacja administracji i sądownictwa
- ⊙ Prawo wyznaniowe
- ⊙ Stosowanie środków w celu utrzymania porządku publicznego oraz ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego (art. 72 TFUE)
- ⊙ Ustalanie treści nauczania, organizacji systemów edukacyjnych, ich różnorodności kulturowej i językowej (art. 165 ust. 1 TFUE)
- ⊙ Określanie polityki w zakresie zdrowia oraz organizacja i świadczenie usług zdrowotnych i opieki medycznej (art. 168 ust. 2 TFUE)
- ⊙ Regulacja reżimów własności (art. 345 TFUE)
- ⊙ Produkcja i handel bronią, amunicją i materiałami wybuchowymi (art. 246 TFUE)

ZASADA POMOCNICZOŚCI (subsydiarności)

Zasada pomocniczości art. 5 ust. 3 TUE

- ◎ Art. 5 ust. 1 i 2 TUE – **zasada kompetencji przyznanych**
- ◎ Art. 5 ust. 3 TUE – **zasada pomocniczości**
  - > przez kogo / w jakim zakresie / w jaki sposób powinno być wykonane zadanie przewidziane przez Traktat ?
  - > nie stanowi samodzielnej podstawy prawnej dla działalności prawotwórczej UE
  - > znajduje zastosowanie do wykonywania kompetencji niewyłącznych
- ◎ Art. 5 ust. 4 TUE – **zasada proporcjonalności** – kryterium pomocnicze: w jaki sposób najlepiej uregulować daną kwestię na szczeblu UE; nie odnosi się do rozgraniczenia kompetencji pomiędzy UE a pczł, lecz do konkretnego unijnego środka prawnego

- ⊙ Zakres przedmiotowy: **całość spraw objętych zakresem obowiązywania TUE i TFUE**, z zastrzeżeniem dziedzin należących do wyłącznych kompetencji UE
- ⊙ wymienienie szczebli w państwach członkowskich: **centralny, regionalny i lokalny** = nadanie zasadzie pomocniczości wymiaru terytorialnego oraz wzmocnienie pozycji władz regionalnych i lokalnych w ramach jej stosowania i monitorowania
- ⊙ Obowiązek stosowania spoczywa na **instytucjach UE**, zapewnienie i monitorowanie uprawnieniem **parlamentów narodowych**
- ⊙ **Treść** – podjęcie działania na szczeblu UE gdy:
  - > cele danego działania nie mogą zostać w wystarczający sposób osiągnięte przez pczl
  - > ze względu na rozmiary i skutki działania lepsze osiągnięcie celów na poziomie UE

Protokół w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności

- ⊙ Projekt aktów prawodawczych (art. 3 Protokołu) – projekt KE, inicjatywy grupy pczl, inicjatywy PE, wnioski TS UE, zalecenia EBC i wnioski EBI mające na celu przyjęcie aktu prawodawczego
- ⊙ Obowiązek przeprowadzania przez KE konsultacji (art. 2 Protokołu), w tym z władzami regionalnymi i lokalnym, przed formalnym zgłoszeniem wniosku dot. aktu prawodawczego
- ⊙ Obowiązek uzasadniania projektów aktów prawodawczych (art. 5 Protokołu)

- ◉ Przekazanie parlamentom narodowym projektów aktów prawodawczych przez:
  - > KE
  - > PE
  - > Radę (dot. projektów pochodzących od grupy pczl, TS, EBC, EBI)
- ◉ Uzasadniona opinia sporządzana przez parlamenty narodowe bądź ich izby w terminie 8 tyg od przekazanie projektów aktów prawodawczych
- ◉ Konsekwencje prawne uzasadnionej opinii [parlamenty narodowe: jednoizbowe – 2 głosy, dwuizbowe – każda z izb dysponuje 1 głosem]
  - > uwzględnienie uzasadnionej opinii
  - > poddanie projektu aktu prawodawczego ponownej analizie:
    - co najmniej 1/3 głosów przyznanych parlamentom narodowym

- co najmniej 1/4 w przypadku art. 76 TFUE PWBS – środki zapewniające współpracę administracyjną pomiędzy służbami pczl, współpracę wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych oraz współpracę policyjną

Organ, od którego pochodzi projekt **w uzasadnionej decyzji postanawia o utrzymaniu / zmianie / wycofaniu projektu**

- co najmniej zwykła większość – projekt aktu objęty zwykłą procedurą prawodawczą
  - KE postanawia o utrzymaniu / zmianie / wycofaniu projektu
  - Przekazanie PE i Radzie UE projektu aktu prawodawczego wraz z uzasadnioną opinią KE i uzasadnionymi opiniami parlamentów narodowych

- Przerwanie zwykłej procedury prawodawczej – przed zakończeniem pierwszego czytania: większością głosów wynoszącą 55% członków Rady lub większością głosów oddanych w PE stwierdzono niezgodność projektu z zasadą pomocniczości
- ◉ Sprawozdanie KE ze stosowania art. 5 TUE (art. 9 Protokołu)
- ◉ Kompetencja TS UE (art. 8 Protokołu) – orzekanie w zakresie skarg w sprawie naruszeń przez akt ustawodawczy zasady pomocniczości, wnoszonych przez:
  - > Państwa członkowskie
    - W trybie skargi o stwierdzenie nieważności
    - Przekazywanych zgodnie z wewnętrznym porządkiem prawnym w imieniu parlamentów narodowych
  - > Komitet Regionów, w odniesieniu do aktów ustawodawczych, do których przyjęcia TFUE wymaga konsultacji

ZASADA PROPORCJONALNOŚCI

Pojęcie i charakter zasady proporcjonalności

- ⊙ Ocena relacji między podejmowanymi środkami a zakładanymi celami
- ⊙ **Fundament państwa prawa** – organy pub. zobowiązane do działania w sposób odpowiedni do założonego celu, natomiast realizując interes publiczny uwzględniać interes jednostki i nadmiernie nie ograniczać przysługujących jej praw
- ⊙ **Zasada proporcjonalności w systemie prawa UE**
  - > **Zasada ustrojowa** – doprecyzowuje sposób wykonywania kompetencji powierzonych UE na podstawie TUE i TFUE

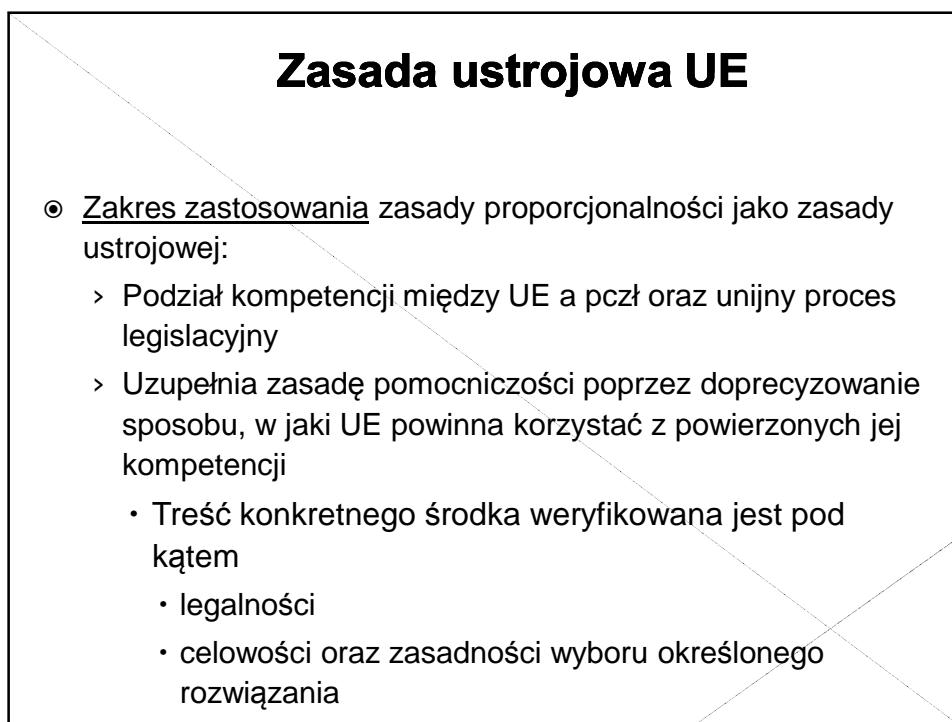
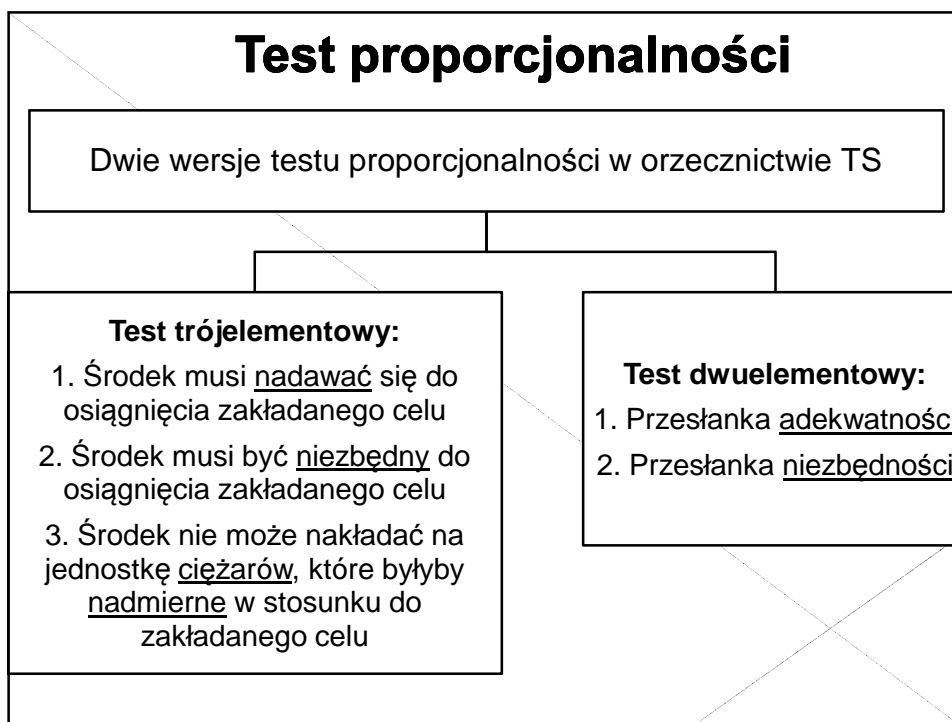
- ⊙ **Zasada ogólna prawa unijnego** – ochrona jednostki przed nadmierną ingerencją w sferę przysługujących jej praw i wolności zarówno przez instytucje UE jak i organy państw
  - **Zasada unijnego prawa administracyjnego** – delimituje zakres swobodnego uznania instytucji unijnych wydających rozstrzygnięcia w sprawach indywidualnych
  - **Zasada ograniczająca zakres swobodnego uznania państw** przy wdrażaniu prawa unijnego oraz korzystania z możliwości odstąpienia od obowiązków nakładanych na państwa postanowieniami TFUE lub aktów prawa pochodnego

Źródła zasady proporcjonalności

- ◎ Źródło zasady proporcjonalności **jako zasady ustrojowej UE**
  - > Art. 5 ust. 4 TUE – zakres i forma działania Unii nie wykraczają poza to, co jest konieczne od osiągnięcia celów Traktatów
  - > Protokół w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności
  - > Nawiązanie do zasady proporcjonalności w postanowieniach TUE oraz TFUE
- ◎ Źródło zasady proporcjonalności **jako ogólnej zasady prawa**
  - > Tradycje konstytucyjne wspólne dla państw członkowskich, skonkretyzowane i ujednoczone przez orzecznictwo TSUE

Traktat z Lizbony – art. 5 ust. 4 TUE traktatowa podstawa zasady proporcjonalności + Protokół w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności

- ◎ Zakres oraz formy działań UE nie mogą wykraczać poza to, co jest konieczne do osiągnięcia celów traktatowych
- ◎ Instytucje UE przy stosowaniu zasady proporcjonalności kierują się Protokołem:
  - > Obowiązek przestrzegania zasady przez wszystkie instytucje
  - > Obowiązek uzasadniania przez KE projektów aktów prawodawczych z punktu widzenia wymogów zasady proporcjonalności (art. 5 Protokołu)
    - postulat minimalizowania obciążeń finansowych i administracyjnych nakładanych na UE, rządy krajowe, władze regionalne i lokalne, podmioty gospodarcze i obywateli

- ◉ Adresatem art. 5 ust. 4 TUE są instytucje UE – służy ograniczeniu intensywności działalności prawotwórczej UE, chroniąc pcż przed nadmierną ingerencją ze strony instytucji unijnych
- ◉ Art. 5 ust. 4 TUE interpretowany jako wymóg podejmowania najłagodniejszego i najprostszego środka wystarczającego do osiągnięcia celu zakładanego przez prawodawcę unijnego;

Zasada ogólna wiążąca instytucje UE

- ◉ Ochrona jednostek przed nadmierną ingerencją w sferę przysługujących im praw i wolności (w formie aktów tworzenia prawa jak i stosowania prawa)
- ◉ Badanie proporcjonalności działań instytucji UE odbywa się w ramach:
  - > postępowania w sprawie skargi na nieważność decyzji lub decyzji w formie rozporządzenia
  - > Instytucji pytania prejudycjalnego sądu krajowego
- ◉ Ogranicza zakres swobodnego uznania instytucji UE działających w charakterze organów administracji, które regulują prawa i obowiązki jednostek za pomocą decyzji

Zasada ogólna wiążąca państwa członkowskie

- ◉ Gwarancja unijnych praw podmiotowych przysługujących jednostce
- ◉ Ocena zachowań pczt z perspektywy ich zgodności z prawem UE
- ◉ Naruszenie zasady proporcjonalności – skutkuje sprzecznością przepisu prawa krajowego z prawem unijnym i niemożnością jego zastosowania
- ◉ Obowiązek respektowania zasady proporcjonalności:
  - > spoczywa na wszystkich organach pczt
  - > wiąże zarówno na etapie stanowienia prawa oraz jego stosowania

- > interpretacja przepisów prawa krajowego, w obszarach objętych zakresem zastosowania prawa UE (wykładania najmniej uciążliwa dla jednostki)
- > służy ocenie prawidłowości procesu wdrażania dyrektyw, korzystania z okresów przejściowych, klauzul derogacyjnych przewidzianych w dyrektywach

ZASADA POSZANOWANIA RÓWNOŚCI I TOŻSAMOŚCI NARODOWEJ PAŃSTW CZŁONKOWSKICH

- ◎ *Ratio legis*: ograniczenie kompetencji UE akcentując równość wobec traktatów, autonomię, odrębność państw członkowskich i konieczność poszanowania ich kompetencji w szczególnych dziedzinach
- ◎ **Art. 4 ust. 2 TUE** odnoszący się do relacji pomiędzy UE a pczł
  - > Zasada poszanowania równości i tożsamości pczł rozdzielona od zagadnienia zasad, na których opiera się UE (art. 2 TUE)
  - > Traktat z Lizbony rozbudował regulację zasady, wskazując elementy, jakie powinna obejmować: **struktury polityczne i konstytucyjne oraz podstawowe funkcje państwa**Poszerzając tym samym sposób postrzegania tożsamości narodowej, która wykracza poza kwestię: kultury, języka, obyczajów
- ◎ **KPP** – ust. 3 Preambuły oraz art. 22

Charakter prawny zasady równości i poszanowania tożsamości narodowej pczł

- ⊙ TS stoi na stanowisku, iż pczł mogą podejmować działania służące ochronie elementów tożsamości narodowej, jednakże nie mogą postępować całkowicie dobrowolnie, przestrzegając zasad ogólnych prawa unijnego, w tym zasady proporcjonalności (wyrok z dnia 2 lipca 1996 r. w sprawie C-473/93 Komisja przeciwko Wielkiemu Księstwu Luksemburga)
- ⊙ Tożsamość narodowa – obejmuje również tożsamość konstytucyjną pczł, której zachowanie stanowi obowiązek UE. Ochrona tożsamości konstytucyjnej może zostać uznana za tzw. słuszny interes, uzasadniający odstępstwo od obowiązków przewidzianych w prawie unijnym bądź ich ograniczenie. Wykluczone jest takie rozumienie zachowania tożsamości konstytucyjnej, które łączy się z bezwzględnym poszanowaniem wszystkich zasad konstytucyjnych (pozwalałoby to pczł uwolnić się od zobowiązań wynikających z prawa unijnego)

- ⊙ Tożsamość narodowa pczł podlega ochronie w prawie UE i uznawana jest za podstawę uzasadniającą ograniczenie obowiązków wynikających z tego prawa
- ⊙ Zobowiązanie do poszanowania tożsamości narodowej pczł przez UE ma charakter polityczno-prawny
  - > brak norm prawa unijnego przewidujących sankcje za naruszenie owego zobowiązania, pczł są uprawnione do dochodzenia swych roszczeń względem UE na podstawie prawa międzynarodowego
  - > Obowiązki łączące się z zasadą:
    - Negatywne – powstrzymanie się przez UE od działania w przypadku, gdy pczł będzie powoływało się na tożsamość narodową w celu uzasadnienia odstępstwa od przepisów unijnych (uprawnienie pczł podlega kontroli TS)
    - Pozytywne – działanie UE na rzecz zachowania tożsamości narodowej (jednakże art. 4 ust. 2 TUE nie stanowi przepisu kompetencyjnego)

ZASADA LOJALNEJ WSPÓŁPRACY

Pojęcie i geneza zasady lojalnej współpracy

- ⊙ **Ogólna zasada prawa** – *pacta sunt servanda*; jednakże w ramach UE jej specyfika oraz znaczenie wynika z kontekstu systemowego oraz złożonych celów UE, EWEA
- ⊙ **Wyrok z dnia 5 lutego 1963 r. w sprawie 26/62 Van Gend en Loos** – ówczesna EWG stworzyła nowy system prawa międzynarodowego, na rzecz którego pczł ograniczyły swoje kompetencje suwerenne, a którego podmiotami są nie tylko państwa, lecz także jednostki
- ⊙ **Punkt wyjścia dla powołania do życia:**
  - > Zasady pierwszeństwa prawa UE
  - > Zasady skutku bezpośredniego prawa UE
  - > Zasady skutku pośredniego
  - > Zasady odpowiedzialności deliktowej państw członkowskich za naruszenie prawa UE

◎ **Zasady wzajemnej współpracy**, obejmuje :

- > Obowiązek współpracy nałożony na organy krajowe oraz instytucje UE
- > Obowiązek współpracy i wzajemnej pomocy ciążyący na państwach członkowskich
- > Obowiązek współpracy z państwami członkowskich spoczywający na instytucjach unijnych
- > Obowiązek lojalnej współpracy między instytucjami unijnymi

**Podstawa prawna zasady lojalnej współpracy
art. 4 ust. 3 TUE / art. 192 TEWEA**

Dwojaki rodzaj obowiązków nałożonych na państwa członkowskie

- > Obowiązki o charakterze **pozytywnym**
    - Obowiązek podejmowania działań – środków ogólnych i szczególnych – w celu realizacji zobowiązań wynikających z prawa UE
    - Obowiązek ułatwiania UE realizacji zadań [np. obowiązek współpracy z KE w toku stosowania procedur kontroli przestrzegania prawa Unii przez pczł]
  - > Obowiązek o charakterze **negatywnym**
    - Obowiązek powstrzymywania się od działań, które mogłyby stać na przeszkodzie w osiągnięciu celów TUE [np. obowiązek powstrzymania się od uchwalania regulacji krajowych ewidentnie sprzecznych z celami dyrektywy w czasie biegu terminu jej transpozycji]
- ◎ Obowiązek współdziałania UE, jej instytucji oraz państw członkowskich zakresem przedmiotowym obejmuje wszystkie obszary integracji europejskiej

Charakter prawny zasady lojalnej współpracy

- ⊙ Analiza orzecznictwa ETS wskazuje, iż dawny art. 10 TWE (obecny art. 4 ust. 3 TUE) bardzo rzadko stanowił wyłączną podstawę orzeczenia
  - > w przeważającej większości przypadków ma jedynie charakter normy *lex generalis* (obowiązki wynikające z jego treści są konsumowane przez przepisy o charakterze *lex specialis*)
  - > precyzuje obowiązki nałożone przez inne przepisy prawa UE i nadaje im nowy kontekst systemowy (np. możliwość powołania się przez jednostki na przepis dyrektywy nietransponowanej do prawa wewnętrznego wynika łącznie z obecnego art. 288 TFUE oraz zasady lojalnej współpracy)
  - > niekiedy obowiązki nałożone na pczl mogą wynikać wyłącznie z art. 4 ust. 3 TFUE, choć interpretowanego w kontekście innych przepisów TFUE (np. nagminne uchylanie się od współpracy z KE podczas postępowania wyjaśniającego w sprawie naruszenia zobowiązań wynikających z prawa UE)

- ⊙ Zasada lojalnej współpracy **samodzielnie nie może wywoływać skutku bezpośredniego**
  - > Znaczenie zasady lojalnej współpracy dla jednostek i dochodzenia praw wynikających z prawa UE – wyrok z dnia 13 stycznia 2004 r. w sprawie C-453/00 *Kühne & Heitz* – obowiązkiem organów administracyjnych jest ponowne rozpatrzenie ostatecznej decyzji administracyjnej (zgodnie z przesłankami wskazanymi w orzeczeniu)
- ⊙ **Konsekwencje prawne naruszenia zasady lojalności**
  - > Postępowanie w sprawie naruszenia przez państwo członkowskie zobowiązań wynikających z prawa unijnego (przedmiotem skargi do TS może być samodzielne naruszenie art. 4 ust. 3 TUE lub łącznie z innymi postanowieniami traktatowymi)
  - > Podnoszona przez jednostki przez sądami krajowymi jako podstawa powództwa wspólnie z innym przepisem TUE, TFUE

Zakres podmiotowy zasady lojalnej współpracy

- ◉ Państwa członkowskie (organy ustawodawcze, wykonawcze oraz sądy krajowe)
- ◉ Instytucje, organy i jednostki organizacyjne UE
- ◉ Bezpośrednimi adresatami zasady lojalnej współpracy nie są osoby fizyczne i prawne, jednakże państwo może ponosić odpowiedzialność za naruszenie prawa UE, których źródłem są jednostki (wyrok ETS z 9 grudnia 1997 r. w sprawie C-265/95 Komisja przeciwko Republice Francuskiej). Nadto, jednostki na zasadę lojalnej współpracy mogą powoływać się w postępowaniach zawisłych przed krajowymi organami stosującymi prawo (wspólnie z innym przepisem TUE, TFUE)

Obowiązki pozytywne pczł wynikające z zasady lojalnej współpracy

1. **Podejmowanie środków w celu zapewnienia wykonania zobowiązań wynikających z prawa UE**
  - Zasada efektywności prawa UE
    - Zasada pierwszeństwa prawa UE
    - Zasada skutku bezpośredniego
    - Zasada wykładni prawa krajowego zgodna z prawem UE
    - Zasada odpowiedzialności państw członkowskich za naruszenie prawa UE
  - Zapewnienie skuteczności aktom prawa pochodnego w krajowych porządkach prawnych
    - Prawidłowa i terminowa transpozycja dyrektywy
    - Nakaz wykładni prawa krajowego zgodnie z treścią i celem dyrektywy w okresie jej transpozycji

- Mechanizmy proceduralne służące dochodzeniu roszczeń wynikających z prawa UE oraz zapewniających możliwość zwrotu kwot niesłusznie uiszczonych
- Niestosowanie unormowań krajowych i przyznanie jednostkom środków tymczasowych (zawieszenie stosowania prawa krajowego w przypadku uzasadnionego podejrzenia odnośnie niezgodności z prawem UE)
- Zapewnienie w prawie wewnętrznym sankcji za naruszenie prawa UE oraz skuteczności stosowanych procedur
- Wzruszalność ostatecznych decyzji administracyjnych oraz orzeczeń sądowych – spełniwszy kumulatywnie warunki ustanowione w orzecznictwie TS na pczę ciąży obowiązek wzruszenia ostatecznej decyzji administracyjnej; podczas gdy z zasady lojalnej współpracy nie wynika obowiązek wzruszenia orzeczeń sądowych mających charakter *res iudicata* (nawet w przypadku ich sprzeczności z prawem UE)

2. **Obowiązek ułatwiania UE wykonywania jej zadań**

- › współpraca z KE w ramach procedury dot. naruszenia przez państwo członkowskie zobowiązań wynikających z prawa UE
  - Udzielanie jasnych i precyzyjnych informacji na prośbę KE
  - Wskazanie przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych wypełniających obowiązki nałożone w prawie unijnym
- › Ogólny obowiązek prawidłowego stosowania i zapewniania skuteczności aktom prawnym jako sposób umożliwienia realizacji funkcji własnych przez KE
- › Obowiązek konsultacji z KE przed podjęciem konkretnych działań, które mogą być potencjalnie sprzeczne z prawem UE bądź wkraczać w kompetencje UE

Obowiązki negatywne państw członkowskich wynikające z prawa UE

- ⊙ Nie podejmowanie działań w obszarach, w których kompetencje posiada UE
- ⊙ Powstrzymanie się od zaciągania traktatowych zobowiązań, gdy kompetencje do zawierania umów międzynarodowych w danej dziedzinie posiada UE
- ⊙ Zakaz stanowienia aktów prawnych stanowiących zagrożenie dla osiągnięcia celu przewidzianego w dyrektywie w okresie jej implementacji